

ग्रहः

इत्यनेन ग्रहाणां यत् सप्तलसुक्तं तत् वराह-
मतासुरारेणैववधेयम् । एतेन राहुकेल्यैर्हत्वं
सर्वे नाद्रियन्ते इति सूचितम् ॥) तेषामष्टधा
गतिर्विधा । वक्रा १ अतिवक्रा २ कुटिला ३
मन्दा ४ मन्दतरा ५ समा ६ शीघ्रा ७ शीघ्र-
तरा ८ इति च्योतिषम् ॥ तेषां ध्यानानि यथा ।
तत्र सूर्यस्य ध्यानम् ।

“क्षत्रियं काश्यपं रक्तं कालिङ्गं द्वादशाङ्गुलम् ।
पद्महस्तद्वयं पूर्वाननं सप्ताश्ववाहनम् ॥
शिवाधिदेवतं सूर्यं वह्निप्रत्यधिदेवतम् ॥” * ॥
सोमस्य ध्यानम् ।

“सासुद्रं वैश्वमात्रेयं हस्तमात्रं सिताम्बरम् ।
श्वेतं द्विबाहुं वरदं दक्षिणं सगदेतरम् ॥
दशाश्वं श्वेतपद्मस्यं विचित्रोमाधिदेवतम् ।
जलप्रत्यधिदेवस्य सूर्यास्यमात्रयेत्तथा ॥” * ॥
मङ्गलस्य ध्यानम् ।

“आवन्यं क्षत्रियं रक्तं मेघस्यं चतुरङ्गुलम् ।
आरक्तमात्र्यवसनं भारद्वाजं चतुर्भुजम् ॥
दक्षिणोर्ध्वक्रमाच्छक्तिवराभयगदाकरम् ।
आदित्याभिमुखं देवं तदुर्वदेव समाकुर्यात् ॥
स्कन्दाधिदेवतं भौमं क्षितिप्रत्यधिदेवतम् ॥” * ॥
बुधस्य ध्यानम् ।

“सागधं द्वाङ्गुलात्रेयं वैश्वं पीतं चतुर्भुजम् ।
वामोर्ध्वक्रमतश्चर्मगदावरदखड्गिनम् ॥
सूर्यास्यं सिंहगं सौम्यं पीतवस्त्रं तथाकुर्यात् ।
नारायणाधिदेवस्य विष्णुप्रत्यधिदेवतम् ॥” * ॥
बृहस्पतेः ध्यानम् ।

“द्विजमाङ्गिरसं पीतं सैन्धवस्य षड्ङ्गुलम् ।
ध्यात्वा पीताम्बरं जीवं सरोजस्यं चतुर्भुजम् ॥
दक्षोर्ध्वदक्षवदकरकादखड्गमाकुर्यात् ।
ब्रह्माधिदेवं सूर्यास्यमिन्द्रप्रत्यधिदेवतम् ॥” * ॥
शुक्रस्य ध्यानम् ।

“शुक्रं भोजकटं विप्रं भार्गवस्य नवाङ्गुलम् ।
पद्मस्यमाकुर्यात् सूर्यसुखं श्वेतं चतुर्भुजम् ॥
सदाक्षवरकरकादखड्गस्यं सिताम्बरम् ।
शक्राधिदेवतं ध्यायेत् शचीप्रत्यधिदेवतम् ॥” * ॥
शनेर्ध्यानम् ।

“सौराष्ट्रं काश्यपं शूद्रं सूर्यास्यं चतुरङ्गुलम् ।
कृष्णं कृष्णाम्बरं श्वेतं सौरिं चतुर्भुजम् ॥
तदुवाणवरं शूलधनुर्हस्तं समाकुर्यात् ।
यमाधिदेवतं प्राजापतिप्रत्यधिदेवतम् ॥” * ॥
राहोर्ध्यानम् ।

“राहुं मलयजं शूद्रं पैठीनं द्वादशाङ्गुलम् ।
कृष्णं कृष्णाम्बरं सिंहासनं ध्यात्वा तथाकुर्यात् ॥
चतुर्बाहुं खड्गगवरशूलचर्मकरन्तथा ।
कालाधिदेवं सूर्यास्यं सर्पप्रत्यधिदेवतम् ॥” * ॥
केतुनां ध्यानम् ।

“कौशद्वीपं केतुगणं जैमिनीयं षड्ङ्गुलम् ।
धूमं श्वेतं शूद्रमाकुर्याद्विक्रताननम् ॥
सूर्यास्यं धूम्रवसनं वरदं गदिनं तथा ।
चित्रगुप्ताधिदेवस्य ब्रह्मप्रत्यधिदेवतम् ॥”

इति ग्रहयागतत्त्वम् ॥

ग्रहः

तेषां कामरूपे स्थानानि ध्यानमन्त्रादिश्च यथा,
“पूर्वं सुमदनायास्तु ब्रह्मक्षेत्रस्य पश्चिमे ।
महाक्षेत्रं यत्र देव आदित्यः सततं स्थितः ॥
भैरवस्य हितार्थाय यदा सर्वे सुराः स्थिताः ।
कामरूपे महापीठे ब्रह्मेन्द्रवरुणादयः ॥
तदा तत्त्वाकृत्ये शैले श्रीसूर्योऽपि अवस्थितः ।
त्रिमूर्ता नाम तस्यास्ति नदी पूर्वदिशि स्थिता ॥
कापोतं करणं पश्चादयस्य कुण्डद्वयं स्थितम् ।
कापोतकुण्डे विधिवत् स्नात्वा करणकुण्डके ॥
तत्त्वाचलं समारुह्य संपूज्य च दिवाकरम् ।
सकदेव नरो याति भास्करस्य गृहं प्रति ॥
सूर्यरश्मिसमुद्भूत । कापोत । करणावृत ! ।
पुण्यतोय । महाधोरं पापं कापोत । मे हर ! ॥
इत्यनेन तु मन्त्रेण स्नात्वा कापोतपुष्करे ।
करणं समुपसृश्य तत्क्षणे रविं यजेत् ॥
त्रिविधं ब्रह्मबीजन्तु सहस्रपद्ममन्ततः ।
रश्मयेति चतुर्थ्यन्तं देवतायाः शुक्लस्ततः ॥
अङ्गबीजमिदं प्रोक्तमादित्यस्यातिकामदम् ॥”
ध्यानं यथा,—

“पद्मासनः पद्मकरः पद्मगर्भसमन्वितः ।
सप्ताश्वः सप्तरज्जुश्च दिभुजो भास्करः सदा ॥
वर्त्तलं मण्डलं चास्य अष्टपत्रसमन्वितम् ।
अङ्गुष्ठादङ्गुलीनान्तु हृदादीनां तथा च षट् ॥
अङ्गमन्त्रेण संयुक्तं उपान्त्यो वह्निर्ज्युतः ।
सर्वव्यासे समुद्दिष्टो मन्त्रः सर्वफलप्रदः ॥
हृच्छिरस्तु शिखावर्धनेचास्योदरपृष्ठतः ।
वाङ्मोः प्राण्योर्जङ्घयोस्तु पादयोश्चापि विन्यसेत् ॥
जघने तु समस्तानि क्रमात्मन्नाचराणि तु ।
क्रमश्चोत्तरतन्त्रोक्तः पूजनेऽस्य प्रकीर्तितः ॥
विसर्जनं तथैशान्यां विद्याया दलप्रत्ययः ।
निर्माल्यधृगुग्र्यचण्डो माठरादास्तु पार्थायः ॥
बीजमुत्तरतन्त्रस्य पूर्वतः प्रतिपादितम् ।
अनेन विधिना तत्र पूजयित्वा सुरोत्तमम् ॥
स कामानखिलान् प्राप्य इह लोके स उत्तमः ।
सुखी श्रेष्ठे ततो गच्छेद्भास्करस्थालयं प्रति ॥१॥”

इति कालिकापुराणे ८० अध्यायः ॥

“पूर्वं वायुगिरेः शैलश्चन्द्रकूट इति स्मृतः ।
त्रिकोणस्ताम्रसंकाशसूक्तं चन्द्रमण्डलम् ॥
द्वितीयवर्गस्याद्यन्तु विन्दिन्दुभ्यामलङ्कृतम् ।
चन्द्रबीजमिति प्रोक्तं तेन चन्द्रं प्रपूजयेत् ॥
अद्यापि प्रतिदर्शं तु पश्यन्तं तं निश्चापतिः ।
प्रदक्षिणीकरोत्येव दशभिश्चाश्वभिर्भुजैः ॥
तस्यैव पूर्वभागे तु सोमकुण्डाकृत्यं सरः ।
तत्र स्नात्वा च पीत्वा च नरः कैवल्यमश्नुते ॥
खगादवष्टतश्चन्द्रः कामाख्यासर्वने यदा ।
तदा तद्रश्मिसङ्घातनिःसृतास्तोयराशयः ॥
तेस्तोयैर्वासवः कुण्डमकरोदिन्द्रचन्द्रयोः ।
मध्ये पुण्यतमस्थाने खयं ब्रह्मशिलोपरि ॥
चन्द्ररश्मिसमुद्भूतचन्द्रकुण्ड महोदधे ।
सुधासवणं साक्षात् त्वं चन्द्र कलुषं हर ॥
इत्यनेन तु मन्त्रेण यः स्नात्वा चन्द्रपाथसि ।
चन्द्रकूटं समारुह्य पूजयेद्यस्तु तं नरः ॥

ग्रहः

375

अविच्छिन्ना सन्ततिस्तु सुकान्ता तस्य जायते ।
परत्र चन्द्रभवनं भित्त्वा याति परं पदम् ॥”
ध्यानं यथा,—
“श्वेतः श्वेताम्बरधरो दशाश्वो जैमभूषितः ।
गदापाणिर्द्विबाहुश्च स्मरन्त्यो वरदः शशी ॥२॥
पूर्वस्यां कर्पटाख्यात्तु शैलाच्चित्र इति स्मृतः ।
यः पूर्वभागप्रान्तोऽभूदिश्यामेत्यां अवस्थितः ॥
पीठस्य ब्राह्मणावस्तु अन्नाक् पश्यन्त उच्यते ।
तस्मिन् वसन्ति सततं ग्रहा राजन् । यथेच्छया ॥
तत्र तान् पूजयेद्यस्तु स नाप्नोत्यापदं कश्चित् ।
रूपं मन्त्रश्च सूर्यस्य चन्द्रस्य प्रतिपादितम् ।
सप्तागमितरेषां मन्त्रं रूपं शृणुष्व मे ॥
रक्ताम्बरधरः शूली शक्तिमांश्च गदाधरः ।
चतुर्भुजो मेघरथो वरदो मङ्गलो मतः ॥ ३ ॥
पीताम्बरधरः शूली पीतमाख्यातुलेपनः ।
खड्गचर्मगदापाणिः सिंहस्थो वरदो बुधः ॥ ४ ॥
स्वर्गगौरः पीतवासाः स्वर्गपद्मजसंस्थितः ।
मालां कमण्डलुं दण्डं वामेन वरदायकम् ॥
चतुर्भुजं सुसम्भवं चिन्तयेद्देवतीर्थकम् ।
सर्वदेवगणैर्निर्वाणं नम्यमानं मनोहरम् ॥ ५ ॥
शुक्लवस्त्रं शुक्लवर्णं शङ्कनागोपरिस्थितम् ।
चतुर्भुजं चाक्षमालां पुस्तकच वराभये ॥
क्रमाद्विजयवामाभ्यां धत्ते देवगुरुः सदा ॥ ६ ॥
इन्द्रनीलनिभः शूली वरदो श्ववाहनः ।
पाशवाणासनधरो ध्यातव्योऽकेशुतः सदा ॥ ७ ॥
कामदेवस्य बीजन्तु मन्त्रं भौमस्य कीर्तितम् । मं ।
दुर्गाया नेत्रबीजस्य यत्तु मध्याक्षरं शुभम् ।
तन्मन्त्रं शशिपुत्रस्य सर्वकामफलप्रदम् ॥ ८ ॥
भकारपञ्चमी यस्तु चतुर्थस्वरसंयुतः ।
गणेशबीजं तदिदं गुरोर्मेनं प्रकीर्तितम् ॥ ९ ॥
विन्दिन्दुसंयुतश्चापि पूर्ववर्णद्वयं पुनः ।
सप्तमस्वरसंयुक्तो भकारश्चादिरन्तरम् ॥
प्रान्तवर्गाद्यक्षरन्तु विन्दिन्दुभ्यां समन्वितम् ।
भवेच्छुक्रस्य बीजन्तु सर्वकामसम्बद्धिदम् ॥ १० ॥
प्रान्तवर्गाद्यक्षरन्तु चन्द्रविन्दुसमन्वितम् ।
आद्यमन्त्रस्वरोपेतं तदेवेन्द्रादिसंयुतम् ।
शनेश्चरस्य मन्त्रोऽयं सर्वदोषविनाशनः ॥ ११ ॥
विन्दुचन्द्रसमायुक्तं नामाद्यक्षर एव वा ।
तेषां सर्वग्रहाणां वै मन्त्रसङ्घः प्रकीर्तितः ॥
शान्तिके पौष्टिके हृत्वे एभिर्मन्त्रैर्ग्रहानिमात् ।
पूजयेत् सर्वदा धीरो भूतिकांमो महामतिः ॥
वरदाभयहस्तश्च खड्गचर्मधरस्तथा ।
सिंहासनगतः कृष्णो राहुर्धरैः प्रचक्षते ॥ १२ ॥
धूम्रवर्णो विशालाक्षः पुच्छरूपी चतुर्भुजः ।
खड्गचर्मगदापाणिः केतुः शवासनः ॥ १३ ॥
उपान्तादिद्वादशेन खरेण सहितः पुनः ।
उपान्तपञ्चमेन्दुविन्दुभ्यां सहितायुभौ ॥
मन्त्रोऽयमनुलोमेन राहोः केतोर्विलोमतः ।
आद्याक्षरं विन्दुमन्त्रा मन्त्रसुक्तं तथैतयोः ॥ १४ ॥
एवं चित्रे शैलवरे पूजयित्वा नवग्रहान् ।
अभीष्टान् लभते कामाक्षरः शान्तिं तथोत्तमां ॥”
इति कालिकापुराणे ८१ अध्यायः ॥ * ॥